
Notitie Aanvullende analyse uitkomsten verdeelmodel 2018

datum 23 januari 2018
aan gemeente Leidschendam-Voorburg, ministerie SZW
van SEO Economisch Onderzoek
auteurs Sandra Vriend & Caren Tempelman
Rapportnummer 2018-05

“Informatie & disclaimer”

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2018 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit deze notitie te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit deze notitie mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl

Aanleiding

De gemeente Leidschendam-Voorburg komt negatief uit het bijstandsverdeelmodel 2018. Het voorspeld aantal huishoudens met bijstand ligt aanzienlijk lager dan het werkelijk aantal huishoudens met bijstand en het voorlopige budget voor 2018 is 4,6 miljoen euro lager dan het uitgavenniveau in 2016. Het feit dat het macrobudget 2018 lager is dan de historische uitgaven 2016 zorgt voor -1,6 miljoen euro verschil voor Leidschendam-Voorburg. Echter, bij volledig objectieve budgettering en een perfecte aansluiting tussen macrobudget en historische uitgaven, zou het verdeelmodel 2018 resulteren in een verschil van -3,2 miljoen euro. Het merendeel van dit verschil hangt samen met een afwijking in aantallen bijstandshuishoudens. Vooral bij alleenstaanden, ouderen en huishoudens in een corporatiewoning is het feitelijke aantal huishoudens met bijstand in Leidschendam-Voorburg behoorlijk hoger dan het voorspelde aantal bijstandshuishoudens.

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft SEO Economisch Onderzoek gevraagd om een aanvullende analyse van de uitkomsten van het verdeelmodel. Deze notitie beschrijft de resultaten van twee aanvullende analyses:

1. Benchmarken met vergelijkbare gemeenten in termen van omvang, bijstandsdichtheid en arbeidsmarkt.
2. Nadere analyse van het verschil tussen voorspeld en werkelijk aantal huishoudens met bijstand voor alleenstaanden, ouderen en huishoudens in een corporatiewoning.

Vergelijking met benchmarkgemeenten

De informatietool die op de website van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is te raadplegen, biedt de mogelijkheid voor gemeenten om zelf vijf benchmarkgemeenten te selecteren. De prestaties van de eigen gemeente kunnen vervolgens tegen de prestaties van de vijf gekozen benchmarkgemeenten worden afgezet.

In veel gevallen kiezen gemeenten als benchmark regionaal omliggende gemeenten. Het is echter goed mogelijk dat deze gemeenten in termen van factoren als bijstandsdichtheid en samenstelling van de populatie afwijken. Wellicht vormen gemeenten die regionaal verder van de eigen gemeente verwijderd zijn, in termen van deze factoren juist een betere benchmark.

Keuze van benchmarkgemeenten

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft SEO Economisch Onderzoek gevraagd een set aan benchmarkgemeenten voor te stellen. De gemeente Leidschendam-Voorburg is op een viertal factoren vergeleken met alle andere Nederlandse gemeenten om tot deze set benchmarkgemeenten te komen.¹ Deze vier factoren zijn:

1. Aantal huishoudens in de gemeente. Dit zorgt er voor dat benchmarkgemeenten een vergelijkbare omvang hebben met de eigen gemeente.
2. Bijstandsdichtheid. Dit wordt gemeten met de voorspelde bijstandskans op 31 december 2016. De voorspelde kans op bijstand representeert de samenstelling van huishoudens in de gemeente. Gemeenten met relatief veel inwoners met risicofactoren (o.a. groot aantal laagopgeleiden, eenoudermoeders, mensen met een migratieachtergrond) hebben een hogere voorspelde bijstandskans dan gemeenten met weinig risicofactoren. De daadwerkelijke prestaties van gemeenten zijn hier niet in verwerkt. Deze factor maakt dus dat vergelijkbare gemeenten in termen van type huishoudens worden gezocht.
3. Beschikbaarheid van werk. De kans op werk is van invloed op de bijstandskans. In regio's met veel banen, is de kans om in de bijstand te komen kleiner dan in regio's met weinig banen. De benchmark selecteert gemeenten met een vergelijkbare kans op werk.
4. Werkend onder niveau. De aanwezigheid van verdringing op de arbeidsmarkt is van invloed op de bijstandsontvangst in de gemeente. Naarmate er meer verdringing is, is het moeilijker voor bijstandsgerechtigden om een baan te vinden. Benchmarkgemeenten betreffen daarom gemeenten met vergelijkbare uitdagingen op dit terrein.

Op elk van deze factoren wordt gekeken hoe sterk de score van Leidschendam-Voorburg afwijkt van de score van een andere Nederlandse gemeente. De scores op elk van de factoren worden bij elkaar opgeteld. Dit geeft een overkoepelende 'afstandsscore' die aangeeft hoe verschillend twee gemeenten zijn.² De gemeenten met de laagste afstandsscore worden geselecteerd als benchmarkgemeenten voor Leidschendam-Voorburg. De vijf benchmarkgemeenten voor Leidschendam-Voorburg zijn:

¹ Er is een selectie gemaakt van vier factoren om de benchmarkgemeenten op te baseren. Het is mogelijk om meer factoren te gebruiken om de benchmarkgemeenten vast te stellen.

² De scores worden opgeteld nadat is gecorrigeerd voor de schaal waarop de betreffende factor is gemeten. De 'afstandsscore' is gemeten met de zogenaamde Mahalonobis distance (Rubin, 1980).

1. Gouda
2. Zoetermeer
3. Delft
4. Wassenaar
5. Gorinchem

Uitkomsten van het verdeelmodel voor de benchmarkgemeenten

De modeluitkomsten van Leidschendam-Voorburg en de vijf benchmarkgemeenten zijn in Tabel 1 naast elkaar gezet. De voorspelde bijstandskansen en aantallen huishoudens zijn gebruikt in het selecteren van benchmarkgemeenten. In het algemeen zijn de kansen redelijk vergelijkbaar, alhoewel vooral de kans in Wassenaar iets lager ligt dan in Leidschendam-Voorburg.³

De vergelijking van voorspelde en werkelijke bijstandskans geeft inzicht in hoe de gemeenten in termen van aantallen scoren. Gouda heeft een sterk vergelijkbare voorspelde bijstandskans, maar scoort met de werkelijke bijstandskans wat beter dan Leidschendam-Voorburg: een verschil van -0,3%-punt ten opzichte van een verschil van -0,8%-punt voor Leidschendam-Voorburg. Desalniettemin heeft ook Gouda een (beperkte) negatieve uitkomst in termen van aantallen. De benchmarkgemeenten Zoetermeer, Delft en Gorinchem scoren allen positief in termen van aantallen.

De gemiddelde voorspelde prijs van een uitkering in Leidschendam-Voorburg is vergelijkbaar met de prijs in Delft en Wassenaar. De voorspelde prijs in Zoetermeer en Gorinchem ligt iets lager, in Gouda iets hoger. Dit hangt samen met verschillen in de samenstelling van huishoudens in de gemeente (bv. kostendelers, leeftijd, huishoudtype). In tegenstelling tot Leidschendam-Voorburg, heeft Gorinchem een positief verschil in prijs. Dat zelfde geldt voor Gouda en Wassenaar.

³ Dit hangt samen met de andere factoren die in de benchmark zijn meegenomen. Qua arbeidsmarkt lijken Wassenaar en Leidschendam-Voorburg sterker op elkaar vanwege hun regionale nabijheid.

Tabel 1 Zoetermeer, Delft en Gorinchem scoren beter dan Leidschendam-Voorburg in termen van aantallen; Gouda, Wassenaar en Gorinchem scoren juist beter in termen van prijs

	Leidschendam-Voorburg	Gouda	Zoetermeer	Delft	Wassenaar	Gorinchem
Aantal huishoudens	29.038	29.010	51.637	51.937	8.884	14.474
<i>Bijstandskans</i>						
Werkelijke bijstandskans	6,6%	6,2%	6,2%	6,1%	4,5%	5,6%
Voorspelde bijstandskans	5,7%	5,9%	6,6%	6,7%	4,5%	6,3%
Vershil in bijstandskans	-0,8%	-0,3%	0,3%	0,6%	-0,1%	0,7%
Vershil in aantal hh met bijstand	-237	-89	165	300	-5	106
<i>Prijs</i>						
Gemiddelde verstrekte uitkering	€ 12.971	€ 12.943	€ 12.724	€ 13.317	€ 12.807	€ 12.528
Gemiddelde voorspelde uitkering	€ 12.917	€ 13.196	€ 12.553	€ 13.065	€ 13.010	€ 12.706
Gemiddeld prijsverschil per uitkering	-€ 54	€ 253	-€ 171	-€ 252	€ 203	€ 178

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van de Informatietool Participatiewet 2018 en CBS microdata.

In termen van de regionale kenmerken die in het verdeelmodel zijn opgenomen (en die niet de basis vormen voor de benchmark), zijn er enkele verschillen met gevolgen voor de bijstandsdichtheid. Zo heeft Delft een groot aandeel studenten, is het aandeel laagstopgeleiden in Gorinchem relatief hoog en kampen Gouda, Delft, Zoetermeer en Gorinchem met een relatief hoge score op de indicator voor overlast.

Resultaten per huishoudtype vergeleken

De voorgaande cijfers geven nog een vrij globaal beeld van de score van Leidschendam-Voorburg ten opzichte van de vijf benchmarkgemeenten. Tabel 2 brengt de score voor verschillende typen huishoudens in beeld in Leidschendam-Voorburg en de vijf benchmarkgemeenten.

Leidschendam-Voorburg scoort slecht bij alleenstaanden: in dit geval zitten veel meer huishoudens in de bijstand dan verwacht op basis van het model. Van de benchmarkgemeenten scoort Delft opvallend goed, alhoewel deze alleenstaanden wellicht op andere kenmerken afwijken van de alleenstaanden in Leidschendam-Voorburg (bv. meer studenten en jongeren). Ook in Gorinchem is de voorspelde bijstandskans onder alleenstaanden juist iets groter dan de werkelijke bijstandskans. Voor Zoetermeer en Wassenaar is een min te zien bij de alleenstaanden, maar deze min is aanzienlijk kleiner dan in Leidschendam-Voorburg.

Bij de ouderen (50 – AOW-leeftijd) is in Leidschendam-Voorburg ook een sterk negatief verschil in aantallen te zien. Dat geldt in mindere mate voor huishoudens met 40- tot 50-jarigen. Sommige benchmarkgemeenten laten hier afwijkende patronen zien. Zoetermeer en Gorinchem hebben een

behoorlijk positief verschil in aantallen bij 40- tot 50-jarigen. Beide gemeenten scoren ook beter bij de ouderen (50 – AOW) dan Leidschendam-Voorburg.

Bij de groep zonder migratieachtergrond scoort Leidschendam-Voorburg negatief op aantallen, alhoewel de omvang van het verschil beperkt is. Met name Zoetermeer en Gorinchem scoren hier beter, maar ook bij de andere benchmarkgemeenten is het verschil kleiner (in termen van het procentpunt verschil in bijstandskans). Bij de huishoudens met personen met een niet-westerse migratieachtergrond valt vooral de negatieve score bij de Surinaamse migratieachtergrond in Leidschendam-Voorburg op. Zoetermeer laat hier een betere uitkomst zien. In de andere benchmarkgemeenten is de populatie met een Surinaamse migratieachtergrond erg klein en kan de score dus moeilijk worden vergeleken.

Leidschendam-Voorburg heeft in absolute zin de grootste min bij de huishoudens in een corporatiewoning. Dat geldt ook voor benchmarkgemeenten Gouda en Wassenaar, maar in Delft, Zoetermeer en Gorinchem is de uitkomst bij deze groep juist positief. Alle benchmarkgemeenten scoren beter dan Leidschendam-Voorburg bij de groep met een laag HCI. Tot slot zijn de uitkomsten in Zoetermeer en Gorinchem beter bij de huishoudens met stapeling van problematiek.

Al met al zijn de uitkomsten van het verdeelmodel voor Delft, Zoetermeer en Gorinchem beter dan de uitkomsten voor Leidschendam-Voorburg. Het zou voor Leidschendam-Voorburg daarom nuttig kunnen zijn om met deze gemeenten in gesprek te gaan en te kijken welk beleid de gemeenten inzetten bij hun bijstandsgerechtigden.

Tabel 2 Met name Delft, Zoetermeer en Gorinchem hebben bij veel groepen huishoudens gunstigere uitkomsten dan Leidschendam-Voorburg

	Leidschendam-Voorburg		Gouda		Zoetermeer		Delft		Wassenaar		Gorinchem	
	aan-tal	kans	aan-tal	kans	aan-tal	kans	aan-tal	kans	aan-tal	kans	aan-tal	kans
Huishoudens 18 jaar - AOW-leeftijd in gemeente	-237	-0,8%	-89	-0,3%	165	0,3%	300	0,6%	-5	-0,1%	106	0,7%
Huishoudsamenstelling												
Alleenstaande	-144	-1,6%	-74	-0,9%	-27	-0,2%	277	1,0%	-9	-0,5%	14	0,4%
Paar met kinderen	-43	-0,5%	-14	-0,2%	-17	-0,1%	-27	-0,3%	-3	-0,1%	13	0,3%
Paar zonder kinderen	-14	-0,3%	-6	-0,1%	14	0,2%	19	0,2%	-2	-0,1%	5	0,2%
Eenouderhuishouden	-32	-1,2%	-48	-2,3%	65	1,2%	-48	-1,5%	-1	-0,1%	17	1,6%
Leeftijdsamenstelling												
Leeftijd 18 tot 20 jaar	-19	-1,4%	-16	-0,9%	-37	-1,3%	-13	-0,4%	X	X	-11	-1,3%
Leeftijd 20 tot 25 jaar	-16	-0,5%	38	0,9%	31	0,4%	87	0,6%	-3	-0,3%	34	1,8%
Leeftijd 25 tot 30 jaar	-29	-0,9%	18	0,5%	33	0,5%	130	1,4%	-12	-1,6%	18	0,9%
Leeftijd 30 tot 40 jaar	-31	-0,5%	-15	-0,2%	20	0,2%	194	2,0%	-10	-0,6%	16	0,5%
Leeftijd 40 tot 50 jaar	-68	-0,9%	-76	-1,0%	64	0,5%	5	0,1%	4	0,2%	31	0,8%
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd	-115	-1,1%	-75	-0,8%	0	0,0%	-134	-1,1%	-8	-0,2%	20	0,4%
Herkomst												
Iemand zonder migratieachtergrond	-90	-0,4%	-18	-0,1%	179	0,5%	-67	-0,2%	-8	-0,1%	82	0,7%
Iemand met Marokkaanse migratieachtergrond	-15	-2,6%	3	0,1%	-6	-0,6%	-10	-1,4%	X	X	27	3,4%
Iemand met Turkse migratieachtergrond	-13	-3,1%	-8	-3,0%	-11	-1,8%	2	0,1%	X	X	16	1,9%
Iemand met Surinaamse migratieachtergrond	-34	-2,4%	-1	-0,1%	22	0,4%	5	0,3%	0	0,3%	4	1,6%
Iemand met Antilliaanse migratieachtergrond	-12	-2,2%	0	-0,2%	26	1,7%	-7	-0,7%	X	X	-2	-2,1%
Woonsituatie												
Corporatiewoning	-244	-3,4%	-121	-1,5%	45	0,3%	157	0,7%	-58	-2,5%	60	1,1%
Human Capital Index (opleiding/werkervaring)												
HCI laag	-58	-0,7%	45	0,5%	251	1,7%	265	2,1%	27	0,7%	120	2,6%
HCI midden/hoo	-136	-0,6%	-72	-0,3%	33	0,1%	-9	0,0%	-24	-0,4%	40	0,4%
Stapeling van problematiek												
Niet-westerse migratieachtergrond en gezondheidsproblemen	-57	-3,1%	-23	-1,4%	10	0,2%	-38	-1,5%	-3	-1,0%	11	1,3%
Niet-westerse migratieachtergrond en 50 tot AOW-leeftijd	-53	-3,4%	-20	-1,7%	-2	-0,1%	-18	-0,9%	-4	-1,0%	-2	-0,3%
HCI laag en gezondheidsproblemen	-49	-1,5%	0	0,0%	49	0,8%	-42	-1,0%	8	0,8%	33	1,8%

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van de Informatietool Participatiewet 2018 en CBS microdata.

Detailanalyse subgroepen huishoudens

In Leidschendam-Voorburg is het verschil in voorspelde en feitelijke aantallen bijstandshuishoudens met name negatief bij alleenstaanden, ouderen (50 – AOW-leeftijd) en huishoudens in een corporatiewoning. Dit betreft relatief grote groepen huishoudens. Zo vormen de alleenstaanden 30 procent van alle huishoudens in Leidschendam-Voorburg, heeft 36 procent van de huishoudens ten minste iemand in de leeftijd van 50 tot AOW en woont 24 procent van de huishoudens in een corporatiewoning. Om beleidsmatige aanknopingspunten te vinden, helpt het om nader in te zoomen op deze groep huishoudens.

Alleenstaanden

In Leidschendam-Voorburg heeft 10,9 procent van de alleenstaanden een bijstandsuitkering, terwijl het model een bijstandskans van 9,3 procent voorspelt. Dit verschil van 1,6 procentpunt (-144 huishoudens) is groot ten opzichte van het totale verschil in aantallen (-237 huishoudens). Binnen de groep alleenstaanden zijn er echter behoorlijk verschillen, zie Tabel 3.⁴

Met name bij de oudere alleenstaanden (50 tot AOW-leeftijd) scoort Leidschendam-Voorburg slecht in vergelijking met de verwachting volgens het model. Bij de 30- tot 40-jarige alleenstaanden is de uitkomst juist licht positief.

Bij alleenstaanden zonder migratieachtergrond is sprake van een negatieve score, maar deze is (in verhouding tot de groepsomvang) relatief klein. Dat geldt ook voor de alleenstaanden met een westerse migratieachtergrond. De score is daarentegen relatief slecht bij alleenstaanden met een niet-westerse migratieachtergrond. De min is hier relatief groot. Hierbinnen valt de negatieve score bij alleenstaanden met een Surinaamse migratieachtergrond vooral op.

Tabel 3 laat daarnaast zien dat het negatieve verschil in voorspelde en werkelijke bijstandskans bij alleenstaanden is geconcentreerd bij de alleenstaanden in een corporatiewoning. Bij alleenstaanden in een koopwoning is juist een beperkte positieve score te zien. De min in aantallen is bovendien relatief groot bij alleenstaanden met een midden of hoog HCI, dit betreft echter ook het merendeel van de alleenstaanden in Leidschendam-Voorburg.

Tot slot valt op dat het verschil tussen voorspeld en werkelijk aantal huishoudens met bijstand eveneens relatief groot is bij huishoudens met gebruikers van medicijnen tegen depressie. Het totaal aantal huishoudens met dit type medicijngebruik is echter klein. Ook bij huishoudens die een stapeling van problematiek kennen, is het verschil tussen voorspelde en werkelijke bijstandskans naar verhouding groot.

⁴ De subgroepen zijn gedefinieerd als huishoudens met ten minste één persoon in de leeftijd 50 tot AOW en ten minste één persoon met een ander kenmerk (bv. zonder migratieachtergrond of met laag HCI). Het hoeft echter niet de oudere zelf te zijn die ook dit andere kenmerk heeft.

Tabel 3 Vooral slechte score bij oudere alleenstaanden, alleenstaanden in corporatiewoning en alleenstaanden met niet-westerse (met name Surinaamse) migratieachtergrond

	Omvang subgroep		Bijstandskans		Verschil voorspeld en werkelijk	
	aantal hhs	% van hoofdgroep	werkelijk	voorspeld	in kans	in aantal
Alle alleenstaanden	8.764	n.v.t.	10,9%	9,3%	-1,6%	-144
Subgroepen						
Leeftijd 30 tot 40 jaar	1.726	20%	6,9%	7,5%	0,6%	10
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd	3.730	43%	14,5%	11,6%	-2,9%	-107
Zonder migratieachtergrond	5.708	65%	7,2%	5,9%	-1,4%	-79
Met niet-westerse migratieachtergrond	1.691	19%	26,4%	22,9%	-3,5%	-60
Met Surinaamse migratieachtergrond	424	5%	23,3%	17,6%	-5,7%	-24
Met westerse migratieachtergrond	1.365	16%	7,3%	6,9%	-0,4%	-5
Corporatiewoning	2.831	32%	27,4%	22,6%	-4,8%	-135
Koopwoning	4.114	47%	1,4%	2,0%	0,6%	25
HCI laag	2.457	28%	29,1%	27,8%	-1,3%	-32
HCI midden/hoog	6.035	69%	3,2%	1,8%	-1,4%	-83
Medicijnen tegen depressie	838	10%	22,2%	18,9%	-3,3%	-28
Niet-westerse migratieachtergrond & 50 tot AOW-leeftijd	504	6%	38,9%	33,1%	-5,8%	-29
HCI laag & gezondheidsproblemen	1.004	11%	39,1%	36,6%	-2,5%	-25
Niet-westerse migratieachtergrond & gezondheidsproblemen	468	5%	43,2%	38,3%	-4,8%	-23

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van CBS microdata.

Ouderen (50 tot AOW-leeftijd)

Leidschendam-Voorburg heeft een groot aantal huishoudens met personen tussen 50 jaar en de AOW-leeftijd. Bij deze groep is het verschil tussen voorspelde en werkelijke bijstandskans eveneens groot (-1,1 procentpunt, -115 huishoudens). Tabel 4 splitst deze uitkomst uit voor diverse subgroepen ouderen.

Het negatieve verschil is vooral te zien bij alleenstaande ouderen. Bij de paren zonder kinderen is slechts sprake van een minimaal negatief verschil. In de groep huishoudens met zowel een oudere als iemand zonder migratieachtergrond is sprake van een relatief beperkt negatief verschil tussen voorspelde en werkelijke bijstandskans.

De afwijking tussen voorspeld en werkelijk aantal huishoudens met bijstand is vooral groot onder huishoudens met zowel oudere(n) als personen met een niet-westerse migratieachtergrond. Dat

geldt in het bijzonder bij een Surinaamse migratieachtergrond. De score bij huishoudens met oudere(n) en personen zonder migratieachtergrond of een westerse migratieachtergrond is aanzienlijk beter, alhoewel er nog steeds sprake is van een min bij deze groepen.

Tabel 4 Vooral te veel alleenstaande ouderen in de bijstand

	Omvang subgroep		Bijstandskans		Verschil voorspeld en werkelijk	
	aantal hhs	% van hoofdgroep	werkelijk	voorspeld	in kans	in aantal
Alle ouderen (50 – AOW)	10.430	n.v.t.	7,9%	6,8%	-1,1%	-115
Subgroepen						
Alleenstaanden	3.730	36%	14,%	11,6%	-2,9%	-107
Paar zonder kinderen	2.640	25%	2,5%	2,4%	-0,1%	-3
Zonder migratieachtergrond	8.152	78%	4,4%	3,8%	-0,5%	-45
Met niet-westerse migratieachtergrond	1.570	15%	24,4%	21,0%	-3,4%	-67
Met Surinaamse migratieachtergrond	448	4%	17,6%	14,1%	-3,6%	-16
Met westerse migratieachtergrond	2.078	20%	4,6%	3,9%	-0,6%	-13
Corporatiewoning	2.725	26%	24,5%	20,9%	-3,6%	-98
Koopwoning	6.492	62%	0,9%	1,1%	0,3%	17
HCI laag	4.038	39%	17,4%	15,3%	-2,1%	-84
HCI midden/hoog	8.194	79%	1,9%	1,6%	-0,4%	-30
HCI laag & gezondheidsproblemen	1.871	18%	22,2%	20,3%	-1,9%	-35
Niet-westerse migratieachtergrond & gezondheidsproblemen	741	7%	31,4%	27,4%	-4,1%	-30

De subgroepen zijn gedefinieerd als huishoudens met ten minste één persoon in de leeftijd 50 tot AOW en ten minste één persoon met een ander kenmerk (bv. zonder migratieachtergrond of met laag HCI). Het hoeft echter niet de oudere zelf te zijn die ook dit andere kenmerk heeft.

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van CBS microdata.

Bij ouderen in een koopwoning is sprake van een plus (minder huishoudens in de bijstand dan voorspeld). De score bij ouderen in een corporatiewoning is juist relatief slecht. Ook de score bij huishoudens met ouderen en stapeling van problematiek is relatief ongunstig.

Corporatiewoning

In aantallen was het negatieve verschil tussen voorspelde en werkelijke bijstandskans het grootst bij de huishoudens in een corporatiewoning. Tabel 5 geeft meer details voor deze groep weer.

Ondanks het grote negatieve verschil tussen voorspeld en werkelijk aantal huishoudens met bijstand bij de groep in een corporatiewoning, laat de tabel zien dat de uitkomsten in Leidschendam-

Voorburg nog relatief gunstig zijn bij de huishoudens met personen tot 30 jaar. De negatieve verschillen lopen op bij de huishoudens in een corporatiewoning met personen van 30 tot 40 jaar en zijn vooral groot bij huishoudens met 40-plussers. De min is verder relatief klein bij paren zonder kinderen in een corporatiewoning (-12), terwijl de min naar verhouding groot is bij alleenstaanden en paren met kinderen tot 18 jaar. De min lijkt zich dus te concentreren bij de alleenstaanden van 40 jaar en ouder in een corporatiewoning.

Een relatief groot deel (40 procent) van de corporatiewoningen is bewoond door huishoudens met personen met een niet-westerse migratieachtergrond. Het negatieve verschil tussen voorspelde en werkelijke bijstandskans is bij deze groep eveneens relatief groot (152 huishoudens). Opvallend zijn de huishoudens in een corporatiewoning met een Surinaamse of overig Afrikaanse migratieachtergrond: ook hier is de min relatief fors.

Tot slot valt op dat de huishoudens in een corporatiewoning met stapeling van problematiek ook aanzienlijk vaker bijstand ontvangen dan het model voorspelt. Dat geldt in mindere mate voor de stapeling van HCI laag en gezondheidsproblemen.

Tabel 5 Vooral relatief veel bijstand bij huishoudens met 40-plussers in corporatiewoning

	Omvang subgroep		Bijstandskans		Verschil voorspeld en werkelijk	
	aantal hhs	% van hoofdgroep	werkelijk	voorspeld	in kans	in aantal
Alle hhs in corporatiewoning	7.082	n.v.t.	22,3%	18,8%	-3,4%	-244
Subgroepen						
Leeftijd 18 tot 20 jaar	312	4%	7,7%	3,4%	-4,3%	-13
Leeftijd 20 tot 25 jaar	871	12%	11,1%	10,2%	-0,9%	-8
Leeftijd 25 tot 30 jaar	922	13%	15,1%	12,0%	-3,1%	-29
Leeftijd 30 tot 40 jaar	1.405	20%	24,5%	20,6%	-3,9%	-54
Leeftijd 40 tot 50 jaar	1.515	21%	29,2%	23,8%	-5,5%	-83
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd	2.725	38%	24,5%	20,9%	-3,6%	-98
Alleenstaanden	2.831	40%	27,4%	22,6%	-4,8%	-135
Paar zonder kinderen	772	11%	9,8%	8,3%	-1,5%	-12
Paar met kinderen tot 18 jaar	678	10%	26,0%	17,4%	-8,6%	-58
Zonder migratieachtergrond	3.685	52%	13,5%	11,8%	-1,8%	-66
Met niet-westerse migratieachtergrond	2.844	40%	33,8%	28,4%	-5,4%	-152
Met Surinaamse migratieachtergrond	606	9%	26,6%	21,2%	-5,4%	-33
Met overig Afrikaanse migratieachtergrond	279	4%	44,8%	33,7%	-11,1%	-31
Met westerse migratieachtergrond	882	12%	16,6%	12,6%	-3,9%	-35
HCI laag	3.313	47%	37,9%	34,6%	-3,3%	-110
HCI midden/hoog	4.019	57%	7,8%	5,2%	-2,6%	-104
Niet-westerse migratieachtergrond & 50 tot AOW-leeftijd	788	11%	44,3%	37,7%	-6,6%	-52
HCI laag & gezondheidsproblemen	1.625	23%	41,4%	38,8%	-2,6%	-43
Niet-westerse migratieachtergrond & gezondheidsproblemen	1.078	15%	42,4%	37,8%	-4,6%	-50

Bron: SEO Economisch Onderzoek, op basis van CBS microdata.

Conclusie

Leidschendam-Voorburg scoort zowel in termen van aantallen als in termen van prijs negatief in het verdeelmodel 2018. In deze notitie zijn de resultaten van een aantal vergelijkbare benchmarkgemeenten (in termen van omvang, bijstandsdichtheid en arbeidsmarkt) naast de uitkomsten van Leidschendam-Voorburg gezet. Van de vijf benchmarkgemeenten scoren vooral Zoetermeer en Gorinchem beter dan Leidschendam-Voorburg. Het zou voor Leidschendam-Voorburg daarom nuttig kunnen zijn om met deze gemeenten in gesprek te gaan.

De meest omvangrijke verschillen tussen voorspelde en werkelijke bijstandskans doen zich voor bij alleenstaanden, ouderen (50 – AOW) en huishoudens in een corporatiewoning. Ten opzichte van de modelvoorspelling is de werkelijke bijstandskans in het bijzonder hoog voor alleenstaande ouderen, alleenstaanden met een niet-westerse migratieachtergrond (in het bijzonder een Surinaamse migratieachtergrond), alleenstaanden met stapeling van problematiek en alleenstaanden in een corporatiewoning. Ook huishoudens met zowel ouderen als personen met een niet-westerse migratieachtergrond, met ouderen en stapeling van problematiek en ouderen in corporatiewoningen hebben fors vaker bijstand dan het model voorspelt. Tot slot is het verschil tussen voorspelde en werkelijke bijstandskans relatief ongunstig bij huishoudens in een corporatiewoning die ook te maken hebben met stapeling van problematiek.

Literatuur

Informatietool Participatiewet 2018, SEO Economisch Onderzoek.

Rubin, D.B. (1980). Bias reduction using Mahalanobis-metric matching. *Biometrics*, 36(2), p. 293-298.

Tempelman, C. & Vriend, S. (2017). Vaststellen bijstandsbudgetten 2018. SEO-rapport 2017-65. Amsterdam: SEO.

Tempelman, C., Vriend, S., Kroon, L., Marlet, G. & Woerkens, C. van (2017). Verfijning bijstandsverdeelmodel 2018. SEO-rapport 2017-29. Amsterdam: SEO.